

тематики і діалогічних єдинств, ілюструючих особливості національного комунікативного поведіння.

Реалізація вказаних методів і активне оперирование вибраними одиницями навчання передбачає використання *методических прийомів*, адекватних поставленій цілі і задачам, серед них: впровадження в процес навчання тематических блоків практических занять, використання комунікативних вправ, проблемних завдань і дидактических ігор.

Література:

1. Кушнір І.М. Формування соціокультурної компетентності іноземних студентів у процесі навчання російської мови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02 «Теорія та методика навчання (російська мова)» / І.М. Кушнір. – Херсон, 2012. – 23 с.
2. Пассов Е.И. Терминосистема методики, или Как мы говорим и пишем / Е.И. Пассов. – Спб.: Златоуст, 2009. – 124 с.

Інформативність тексту як одна з основних вимог навчання мовленнєвому спілкуванню студентів-іноземців

Ланова І.В.

*ст. викладач кафедри інженерної педагогіки та мовної підготовки
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

*м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: lanovaya@ukr.net*

Основною метою навчання української мови як іноземної на початковому етапі є володіння тим обсягом навичок та умінь, що дозволяють сприймати іншомовний текст (як і текст рідною мовою) як джерело інформації, а читання – як засіб вилучення інформації, що міститься в тексті. Тому можна говорити про інформативність тексту як одну з основних характеристик.

Аналізуючи текстовий матеріал, призначений для роботи зі студентами-іноземцями для навчання читанню української мови як іноземної на підготовчому етапі, можна зробити висновок, що вимоги інформативної цінності щодо текстового матеріалу мають бути пов'язані, перш за все, з оволодінням обраною спеціальністю та знайомством іноземних студентів з нашою країною в усіх аспектах її суспільного, культурного та наукового життя.

Один із аспектів інформативного текстового матеріалу призначений для навчання студентів-іноземців читати науково-популярні та загальнонаукові

тексти, які пов'язані з майбутньою спеціальністю студента, але такі, що не виходять за межі програми загальноосвітньої школи.

Інший аспект інформативності текстового матеріалу пов'язаний з країнознавчою тематикою. Знайомство студентів-іноземців з нашою країною відбувається в умовах обмеженого словника початкового етапу навчання, але певні вимоги країнознавчої інформативності до текстового матеріалу необхідні. Під країнознавчою інформативністю ми розуміємо мовленнєву поведінку при рутинних ситуаціях, у яких може опинитися іноземець, який не знає української мови. Тут найдоречнішим можуть бути тексти діалогічного характеру – писемна діалогізація, необхідна для елементарного усного спілкування мовленнєвих зразків.

Це відповідає умовам початкового етапу навчання української мови, який характеризується взаємопов'язаним навчанням усім видам мовленнєвої діяльності, за умов випереджуючого розвитку навичок і умінь усного мовлення.

Проблеми навчання іноземних громадян дослідники пов'язують як із текстовим матеріалом на певному етапі навчання на підготовчому факультеті, так і зі створенням системи вправ, які підпорядковані поступовому формуванню необхідних умінь і навичок для іноземців на початковому етапі навчання.

Крім того, ми використовуємо текст для демонстрації знань мовної системи, яку студенти-іноземці засвоїли на початковому етапі вивчення української мови як іноземної.

Особливу увагу необхідно звернути на граматичний матеріал. Для розуміння змісту тексту необхідною умовою повинні бути такі чинники:

- граматичні категорії повинні бути тільки раніше вивченими, закріпленими та натренованими у вправах;
- лексичний матеріал може поєднувати відомі лексичні одиниці з новими.

Предмети чи явища, які вивчаються, потрібно правильно ідентифікувати, використовуючи яскраві, виразні, цікаві, дидактичні матеріали, пристосовуючи для цієї роботи рекламну продукцію, матеріали з виставок, ярмарків та ін.

Цікавим видом роботи у передтекстових завданнях є використання візуального ряду, котрий допомагає сприймати й запам'ятовувати нові реалії.

При роботі з текстом можна застосувати фрагменти мультиплікаційних, науково-пізнавальних фільмів, слайдів, різні види презентацій, що викликає зацікавленість та запам'ятовується краще.

Коли пропонується нова лексика до будь-якого тексту, то вводити її потрібно не списком, а мовними одиницями, реченнями. Від речення, у якому вжито слово, треба прямувати до значення цього слова, звертаючи увагу на внутрішню структуру слова та споріднені слова.

Головний спосіб семантизації слів на підготовчому факультеті – це:

- 1) наочність;
- 2) пояснення значення слова без його перекладу на будь-яку з мов-посередників за допомогою інших, уже відомих слів;
- 3) пояснення нових слів через певні ситуації;
- 4) переклад.

Створюючи систему граматичних вправ, викладач повинен використовувати імітативні вправи з елементами гри; трансформаційні вправи; репродуктивні вправи; комунікативні вправи.

Для досягнення позитивних результатів при вивченні української мови як іноземної враховується: свідомість навчання; комунікативність; володіння рідною мовою; ситуативно-тематичне подання мовного матеріалу.

У процесі становлення умінь і навичок читання увага студента-іноземця розподіляється між змістом тексту та формою, у яку поміщено цей зміст. Чим нижчий рівень володіння мовою, тим більше зосередженості та уваги, активності мислетворчих процесів потребує сприйняття й перероблення формальної частини тексту, тобто техніка читання.

У зв'язку з цим, першочерговим завданням початкового етапу навчання читанню українською мовою як іноземною є таке навчання техніці читання, при якому дотримуються основні умови сприйняття тексту – його розуміння.

У текстах повинна міститися тільки доступна студентам інформація, що так чи інакше пов'язана з попереднім життєвим досвідом та набутими знаннями, логічно й послідовно викладена, організована в структурно закінчені смислові одиниці тексту (речення, абзаци).

Тому першочерговим завданням курсу навчання читанню є створення міцних зв'язків між візуальним і звукомоторними образами мовних одиниць, тобто набуття певних навичок техніки читання вголос як єдино прийняттого виду читання на початковому етапі.

Оволодіння технікою читання вголос потребує великої кількості вправ щодо відпрацювання фонетичних явищ у комунікативно-спрямованому мовному ланцюжку: звук – склад – слово – словосполучення (синтагма) – фраза (речення) – абзац (надфразова єдність).

Отже, розглядаючи динаміку становлення умінь і навичок читання тексту як ресурсу навчання мовленнєвого спілкування студентів-іноземців, можна зробити висновок:

- текстовий матеріал повинен відбиратися від спеціально створених текстів через адаптовані тексти, побудовані на загально-функціональному мовному матеріалі з елементами різних функціональних стилів з мало адаптованих, і згодом неадаптованих текстів, що відображають особливості різних стилів;

- урахування вищезазначених факторів, що впливають на розуміння прочитаного, дасть можливість раціонально підійти до відбору та методичного оброблення текстового матеріалу й таким чином підвищити ефективність роботи з текстом.